

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу Швець Оксани Вікторівни
на тему «Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних
закладів до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої
діяльності», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата
педагогічних наук за спеціальністю
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Дисертація О. В. Швець виконана в контексті сучасних проблем реформування вищої освіти в Україні. Сьогодні науково-педагогічні працівники ЗВО докладають системних зусиль до пошуку ефективних методик гуманізації та гуманітаризації освітнього простору, які б уможливили особистісну орієнтацію професійної підготовки майбутніх фахівців. Чільне місце у цьому пошуку належить вивченню художньо-мовленнєвої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Це важливе питання набуває особливої ваги в умовах зміцнення української державності, подальшої демократизації суспільних відносин, що й зумовлює необхідність піднесення культурно-творчого потенціалу суспільства в цілому.

Вагому роль у формуванні мовленнєвої особистості висококваліфікованого вихователя закладу дошкільної освіти відіграє розвиток увиразнення мовлення, набуття в процесі навчання теоретичних та практичних мовленнєвих умінь і навичок.

Рецензована дисертаційна робота присвячена маловивченим проблемам професійної педагогіки, зокрема теоретичним і методичним аспектам фахової підготовки майбутнього вихователя ЗДО у контексті сучасних освітніх парадигм. Зокрема, автор досліджує проблему формування художньо-мовленнєвого потенціалу педагога. Актуальність дослідження сформульована автором достатньо емко і акцентує увагу на невідповідності наявного стану мовленнєвої підготовки майбутніх вихователів ідеальним детермінантам формування освітньо-виховного простору закладу дошкільної освіти.

Проблема художньо-мовленнєвої діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти є малодослідженою. Зокрема досліджено окремі аспекти мовленнєвої підготовки майбутніх вихователів: увиразнення мовлення майбутніх вихователів (Г. Ткачук, Т. Маркотенко); формування готовності майбутніх вихователів до збагачення мовлення дошкільників народознавчою лексикою (Н. Ємельянова) тощо.

Професіограма майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти передбачає, окрім вільного володіння мовними та немовними засобами виразності, ще й володіння методикою керівництва художньо-мовленнєвою діяльністю дітей дошкільного віку, можливість застосовувати набуті професійно-мовленнєві знання, уміння і навички у професійно-мовленнєвій діяльності. З огляду на це, проблема, яку досліджує О. В. Швець, набуває особливої злободенності. Дисертація порушує кардинально важливе питання – формування професійного мовлення в педагогічному ЗВО.

Дисертації притаманна сучасність концептуальних засад, з яких виходить автор. Це провідні положення гуманістичної педагогіки і психології щодо розвитку й формування особистості, ідеї особистісно зорієнтованого та суб'єктно-діяльнісного підходів до професійної підготовки педагогів. Врешті це орієнтація на поглиблення гуманітарної складової фахової освіти майбутніх вихователів ЗДО.

Аналізуючи ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, слід, перш за все, відзначити логіку виконаного дослідження. Вона є незаперечною. Сукупність наукових теорій, принципів, концепцій, підходів, що застосовуються автором у процесі наукового пізнання, розгортаючись у систему, свідчать про ґрунтовне методологічне забезпечення дослідження й отримання дисертанткою об'єктивного істинного наукового знання. О. В. Швець достатньо глибоко вивчила теоретичні основи досліджуваних процесів (розділ 1).

Чіткість концептуальних засад зумовила чіткість завдань дослідження, які повно зреалізовані в процесі дослідно-експериментальної роботи. Позитивної оцінки заслуговує науковий апарат дослідження. Всі дослідницькі категорії є достатньо чіткими і виваженими. Дефінітивний аналіз ключових понять (підготовка, підготовленість, художньо-мовленнєва діяльність, поетичний твір, педагогічні умови) здійснений на високому науково-теоретичному рівні.

Дослідницею використано достатньо широку джерельну базу (395 найменувань). Зокрема, грамотний аналіз філософських, психологічних, педагогічних джерел дозволив дисертантці вільно висловлювати власне бачення шляхів розв'язання досліджуваної проблеми, робити необхідні узагальнення й висновки.

Авторка грамотно аналізує філософсько-педагогічні ідеї Г. Беленької, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Зязюна, Т. Поніманської та ін. Належна увага приділена вивченню і презентації психологічних аспектів дослідження. Зокрема компетентно аналізовано та надана сутнісна характеристика дефініцій, дотичних до поняття «поетичний твір». З цією метою дисертантка здійснила аналіз поняття «поетичний твір» методом контент-аналізу в 112-ти джерелах.

У процесі дослідження О. В. Швець отримала істотні наукові результати, які обумовлюють його новизну і практичну значущість. Зокрема, до безсумнівних наукових здобутків рецензованої дисертації можна віднести наступне:

⇒ у дослідженні чітко визначені, достатньо глибоко і виразно обґрунтовані педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої діяльності;

⇒ виокремлені структурні компоненти підготовленості майбутніх вихователів ЗДО до використання поетичного твору у процесі художньо-мовленнєвої діяльності, критерії та показники визначення їх рівнів сформованості у студентів;

⇒ розроблена етапна модель підготовки майбутніх вихователів ЗДО до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої діяльності;

⇒ створено авторську методику підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої діяльності, що має практично орієнтовану сутність;

⇒ у контексті посилення варіативної складової процесу фахової підготовки майбутніх вихователів розроблено авторську програму спецкурсу «Поетично-мовленнєвий тренінг» для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта»;

⇒ у контексті посилення ролі позааудиторної роботи зі студентами розроблено графік креативної студії «Поетичне зернятко»;

⇒ розроблено навчально-методичний посібник «Поетичні сходинки зростання».

Отримані результати дослідження можуть використовуватися в підготовці фахівців з дошкільної освіти в умовах педагогічних вищих навчальних закладів, а також у системі післядипломної освіти педагогів дошкільного фаху.

Методична пропозиція рецензованої дисертації є достатньо креативною. Автор пропонує змістовну роботу з підготовки майбутніх вихователів до роботи з поетичними творами. Квінтесенцією такої роботи стало інтегрування поетичних творів у зміст навчальної та позааудиторної роботи зі студентами. Результатом такої роботи стало збагачення уявлень студентів про цілі, сутність і спрямованість сучасного педагогічного процесу.

Дисертант вдумливо конструює зміст фахової підготовки (с.98-107); добирає адекватні методи та прийоми навчання (е-портфоліо, круглий стіл, вправи, семінари, ІНДЗ, проблемні ситуації та ін.). Знаменно, що в дослідженні належне місце посіли творчі методи, зокрема адекватно зреалізовано художній підхід до діагностики і формування досліджуваного феномена (виготовлення лепбуків, бізбордів, педагогічний театр тощо).

Експериментальна робота проведена дисертанткою на належному рівні. Вправно використані сучасні соціологічні та психодіагностичні методики. Заслужений науковий інтерес викликає грамотно розроблений критеріальний апарат дослідження (Додаток К). В дисертації достатньо широко презентовано також зміст і результати формульованого експерименту з належною якісною та кількісною обробкою результатів. Методичні ілюстрації, наведені в дисертації, є переконливими і оригінальними.

У «Загальних висновках» відображені основні положення дисертаційного дослідження, представлена узагальнена модель підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої діяльності та показана статистична характеристика результатів впровадження і реалізації розробленої методики.

Отримані в ході дослідження результати достатньо широко апробовані і впроваджені в освітянську практику України (6 областей України). Кількість і якість публікацій (24 праці, з яких 7 статей у фахових виданнях України, 3 – внесені до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus) відповідає унормованим вимогам. Аналіз публікацій засвідчує їх адекватність дисертаційній роботі, в них аспектно віддзеркалені основні наукові здобутки дослідження.

Автореферат дисертації в цілому повно і адекватно презентує її зміст та

основні результати експериментального дослідження.

Високо оцінюючи якість дисертаційного дослідження, його самостійність та оригінальність, дозволимо собі висловити деякі зауваги та пропозиції:

1. Так, здійснюючи аналіз дисциплін фахової підготовки фахівця дошкільної освіти, ступеня вищої освіти «бакалавр» (С. 99-102), бажано було б зробити порівняльний аналіз навчальних планів та освітньо-професійних програм тих закладів вищої освіти, в яких проводився експеримент.

2. У процесі експериментальної роботи варто було б яскравіше представити аналіз кінцевих продуктів (в тексті або додатках) студентів на формувальному етапі, а саме: виготовлені лепбукі, бізіборди, портфоліо, презентації тощо.

3. Бажано було б дати більш повну характеристику роботи креативної студії «Поетичне зернятко».

Висловлені побажання не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження. В цілому рецензована робота відзначається ґрунтовністю теоретичного аналізу і конкретністю методичних пропозицій. Дисертація О.В. Швець є самостійним завершеним дослідженням, яке виконане в контексті нових наукових підходів до професійної освіти і відповідає усталеним вимогам до робіт такого роду. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну значущість, вважаємо, що дисертація **«Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до використання поетичних творів у процесі художньо-мовленнєвої діяльності»** сприятиме реформуванню професійної підготовки педагогічних кадрів в Україні, а автор роботи – **Швець Оксана Вікторівна** – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

Кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І.Поніманської

Рівненського державного гуманітарного університету

О.І.Шадюк

